

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА
ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ
„ДЕБЕЛТ“ КЪМ ЗАТВОР БУРГАС, АРЕСТ СВИЛЕНГРАД И АРЕСТ
ХАСКОВО КЪМ РСИН-ХАСКОВО, И АРЕСТ ЕЛХОВО КЪМ РСИН-
ЯМБОЛ

В изпълнение на Заповед № НППМ-1#1/15.03.2024 г. на омбудсмана на Република България, екип на омбудсмана в състав от четирима експерти извърши внезапна проверка от 20.03. до 22.03.2024 г. в следните обекти:

1. Затворническо общежитие „Дебелт“ към Затвор Бургас, находящо се на адрес: село Дебелт, общ. Средец, обл. Бургас;
2. Арест Свиленград към Районна служба „Изпълнение на наказанията“-Хасково, находящ се на адрес: гр. Свиленград, ул. „Крайречна“ № 1, ет. 2;
3. Арест Хасково към Районна служба „Изпълнение на наказанията“-Хасково, находящ се на адрес: гр. Хасково, ул. „Атон“ № 2А, ет. 4;
4. Арест Елхово към Районна служба „Изпълнение на наказанията“-Ямбол, находящ се на адрес: гр. Елхово, ул. „Александър Стамболийски“ № 49.

Внезапната проверка е извършена по повод множество подадени жалби от лишени от свобода и от задържани лица за настъпили смъртни случаи и лоши материално-битови условия в горепосочените места. Твърди се, че едно от настанените лица в Арест Елхово е извършило самоубийство на 15.02.2024 г., а друг лишен от свобода е починал на 21.02.2024 г. в Затворническо общежитие „Дебелт“ в резултат от продължително боледуване и влошаване на здравословното му състояние, поради неосказване на необходимите медицински грижи.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти, оказаха пълно съдействие на проверяващия екип на омбудсмана в качеството му на Национален превантивен механизъм, чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поискани документи и ненамеса в комуникацията с настанените лица.

I. Затворническо общежитие „Дебелт“ (ЗО „Дебелт“)

1. Капацитет и материално-битови условия

Според представена справка от администрацията на ЗО „Дебелт“ през 2023 г. броят на лишените от свобода в обекта е **355** души при общ капацитетът за **450** лишени от свобода.

Към момента на извършване на проверката в затворническото общежитие бяха настанени **362** души.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Във връзка с оплаквания от качеството и количеството на храната в ЗО „Дебелт“ беше изискано и представено седмично меню за периода 18.03.-24.03.2024г. Беше констатирано, че седмичното меню е разнообразно, като включва месо, риба, млечни продукти и пресни плодове и зеленчуци. Предвидени са и специални менюта за вегетарианци и мюсюлмани, както и диетични менюта, съобразени с определени медицински заболявания.

Видно от предоставена докладна записка, последната обработка против вредители на помещенията в ЗО „Дебелт“, извършена от лицензирана фирма, е от 15.12.2023 г.

След прекратяване на договора на ГДИН, за осъществяване на обработка на помещенията против вредители, в обекта са обучени служители, които пръскат редовно. Началникът на затворническото общежитие сподели, че предоставените препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, са достатъчни за нуждите на общежитието.

От администрацията на ЗО „Дебелт“ информираха, че помещенията са снабдени със 70 нови импрегнирани матраци, които са подходящи за намаляване на риска от разпространение на вредители. От администрацията на обекта споделиха, че е необходимо да бъдат снабдени с поне още 300 броя от този вид матраци.

Предвид горното омбудсманът на Република България отправя препоръка до главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъдат предприети действия за оборудване с импрегнирани матраци в местата за лишаване от свобода и в помещенията за задържане на лица по Наказателно-процесуалния кодекс.

2. Проверка по Жалба № 1815/2024 г.

Екипът на омбудсмана извърши проверка в ЗО „Дебелт“ на 21.02.2024 г. по повод на постъпила писмена жалба № 1815/2024 г. от И. Р. К.

Жалбоподателят твърди, че в затворническото общежитие „го третират като вещ“ и унижават постоянно както него, така и други лишени от свобода.“ Споделя, че постоянно го водят по дела и за провеждане на следствени действия в гр. Ямбол, въпреки че не е „получавал призовки“. Винаги е бил информиран в последния момент и това го е поставило в състояние на постоянен стрес. Всеки път при влизане и излизане от ЗО „Дебелт“, когато ходи по дела, е събличан чисто гол „без присъствието на медицинско лице“. Някои от надзирателите се държат унижително с лишените от свобода, заплашват ги, подиграват им се, провокират ги и ги обиждат без причина. Ако настанените лица „не си мълчат и не гледат надолу“, винаги биват бити от охраняващите ги длъжностни лица.

И. Р. К. заявява, че служителите на обекта не спазват законите, а „действат по собствени правила“. Молбите му да бъде преместен да изтърпи наказанието си в Затвор София, за да е близо до своите близки, са оставени без уважение.

Жалбоподателят информира омбудсмана на Република България, че на 21.02.2024 г. в 07:00 ч. в килия № 103 на ЗО „Дебелт“ е починал лишен от свобода, след като се е „мъчил в продължение на около 15 дни и с всеки изминал ден състоянието му се е влошавало, а служителите на обекта единствено казвали, че „нищо му нямало“.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Превозното средство, с което конвоират лишените от свобода в ЗО „Дебелт“, е „старо, счупено и „изгнило“. С него превозват болни лица, както и хранителни продукти и то не се почиства.

В хода на проверката, екипът на омбудсмана се среща с началника на затворническото общежитие, медицинската сестра, инспектора по социална дейност и възпитателна работа, който отговаря за затворническата група, в която е И. Р. К., и с жалбоподателя.

По отношение на случая с починалия лишен от свобода, от ЗО „Дебелт“ информираха, че той е постъпил в Затвор Бургас на 03.11.2023 г. за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“ в размер на осем месеца, като през това време са се разглеждали дела по други установени правонарушения на същия. На 13.12.2023 г. той е бил настанен за изтърпяване на наказанието си в ЗО „Дебелт“. По време на престоя си в общежитието, лишеният от свобода е посещавал медицинския център с оплакване от главоболие и ухапвания от насекоми. Предоставили му налични в общежитието медикаменти, подходящи за неговото състояние и му е било издадено направление за преглед при специалист-дерматолог. Имал е запазен час за преглед в МЦ „Св. Георги“ – гр. Бургас за 16.01.2024 г., но прегледът не е бил осъществен, поради необходимост лишеният от свобода да бъде преведен в гр. Сливен за провеждане на съдебни действия.

При завръщането си от Арест Сливен, лицето е било във видимо влошено здравословно състояние. Посетил е медицинския център в ЗО „Дебелт“ с оплакване от силни болки в главата и обострени рани по горните крайници и главата в следствие на ухапване от насекоми. Предоставили са му антибиотични и болкоуспокояващи медикаменти. Същият е споделил, че докато е бил в Арест Сливен, по спешност са извършени преглед и изследвания, от които е била установена желязодефицитна анемия и ретровирусна инфекция, имунен дефицит (ХИВ). Била е извършена проверка в медицинския център към Арест Сливен, откъдето са потвърдили думите на лишения от свобода. На 13.02.2024 г. на лицето е бил извършен кръвен тест от лекар на РЗИ - Бургас, който потвърдил диагнозата. Пациентът е бил поставен под лекарско наблюдение в условията на МЛС. От ЗО „Дебелт“ твърдят, че са били предприети необходимите действия по изготвяне на необходимата документация за хоспитализиране на лишения от свобода в Клиника по инфекциозни болести към УМБАЛ „Св. Марина“ – гр. Варна, но през това време здравословното му състояние се влошило.

Предоставен е протокол № 41 на ЛКК при СБАЛЛС – София, в който се посочва, че е уместно прилагане на чл. 447, т. 3 от НПК за срок от двадесет дни, считано от 23.02.2024 г. Няколко поредни дни е бил викан екип за спешна медицинска помощ (предоставени са 3 бр. фишове за спешна медицинска помощ, от 19.03, 02.03 и 21.03, като в последния е констатиран Exitus letalis преди пристигането на екипа), **но по информация на медицинската сестра на затворническото общежитие, поради заболяването на лишения от свобода, след проведени телефонни разговори, е получен отказ да бъде хоспитализиран в лечебно заведение на територията на Община Бургас, като впоследствие е починал на 21.02.2024 г. в спалното си помещение.**

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Според представителите на ЗО „Дебелт“, намиращия се там медицински стационар **не е в достатъчно добро състояние за лечение на лица с напреднала ХИВ инфекция.**

След проведения разговор с администрацията на ЗО „Дебелт“, екипът на омбудсмана се срещна насаме с жалбоподателя И. Р. К., който потвърди изложените в жалбата си твърдения. Същият допълни, че надзирателите „му взимали документите за съдебните дела, по които е призоваван, изхвърляли му храната, която не е консумирал, конфискували му вещи, които си е закупувал от намиращата се в обекта лавка, и не му разрешавали да се обажда по телефона“.

В отговор на въпрос дали срещу него е упражнявано физическо насилие от страна на служителите в ЗО „Дебелт“, г-н К. отговори, че не, но му оказват постоянен психически тормоз. По случая е подал жалба и в Прокуратурата на Република България.

Жалбоподателят сподели, че няма адвокат и не може да си позволи правна помощ с лични средства. Единствените доходи, които получава са между 100-150 лв. на месец, които се превеждат по банковата му сметка от неговите близки. Екипът на омбудсмана го информира за възможността да ползва служебен защитник, съобразно разпоредбите на действащото законодателство и констатира, че **в ЗО „Дебелт“ не е поставена на видни места информация за лишените от свобода за правото им на безплатна правна помощ.**

При предишни проверки, проверяващите екипи установиха наличието на подобен проблем и в други обекти, поради което омбудсманът на Република България препоръчва на главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да се разпореди в местата, където се намират лица, лишени от свобода, или където са задържани лица по реда на Наказателно-процесуални кодекс да бъде поставена общодостъпна информация за безплатна правна помощ.

И. Р. К. заяви, че страда от хепатит С, но от ЗО „Дебелт“ не спазвали необходимата за заболяването му хранителна диета. Оплака се, че редовно му сервират рибни ястия, каквито не може да консумира, защото му ставало лошо от тях.

Жалбоподателят твърди още, че неправилно се води с адресна регистрация на територията на Община Ямбол. Същият се бил преместил в гр. София с близките си и следвало новата му лична карта да бъде издадена със софийска регистрация. От затворническата администрация обаче не се съобразили с това и той е неправилно настанен да изтърпи наказанието си в ЗО „Дебелт“. Родителите му са възрастни и не могат да му идват на свиждане, поради дългия път, който трябва да изминат. Разстоянието затруднява също така жена му и непълнолетния му син да осъществяват правото си на личен контакт с него.

В отговор на въпрос от проверяващия екип дали работи, г-н К. отговори, че от началото на изтърпяване на наказанието си е подал общо 30 молби да бъде назначен на работа за да си изкарва доходи, но нито една от тях не му е била уважена.

По повод писмената жалба на И. Р. К., началникът на Затвор Бургас изпрати писмен отговор, в който информира, че лишеният от свобода изтърпява наказанието си при строг режим.

Относно твърденията на лицето, че всеки път го обискират при напускане и връщане в ЗО „Дебелт“, тези действия се извършват съобразно разпоредбите на чл. 92, ал. 1 и 2 от

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ЗИНЗС. На лишените от свобода се извършва задължителен обиск при влизане и излизане от мястото на лишаване от свобода, отиване и връщане от работни обекти, постъпване и освобождаване от наказателна килия, отиване и връщане от свиждане, постъпване и изписване от болнично заведение, както и за предотвратяване на престъпления и на други нарушения, лишените от свобода могат да бъдат подлагани на обиск с разрешение на началника на затвора. На основание чл. 93, ал. 2 и 3 от ЗИНЗС, обискът на лишените от свобода се извършва от специално обучени длъжностни лица, които са от същия пол. От медицинско лице се извършва обиск само на интимните части.

Съгласно чл. 85, ал. 1 и чл. 86, ал. 1 и 2 от ППЗИНЗС, служителите от надзорно-охранителния състав извършват претърсване на помещенията и обиск на лишените от свобода най-малко веднъж в месеца по предварително утвърден график. При необходимост служителите имат право да извършват и допълнителни обиски и претърсвания по всяко време на денонощието по заповед на началника на затвора, началника на общежитието, на инспектора по надзорно-охранителна дейност или ръководителя на дежурната част.

По отношение на твърденията на И. Р. К., че неправомерно са му иззети негови лични вещи, ръководството на Затвор Бургас съобщава, че са му иззети предмети, които не са закупени от затворническата лавка. Съгласно Заповед № 280/21.04.2015 г. на началника на Затвор Бургас, на лишените от свобода е забранено да внасят лични вещи и предмети, хранителни продукти при завръщане от работни обекти, домашен отпуск, прекъсване, както и всяко напускане на местата за лишаване от свобода независимо от причините за това.

Относно молбите на г-н К. да бъде преместен да търпи наказанието си в друго място за лишаване от свобода, началникът на Затвор Бургас и от администрацията на ЗО „Дебелт“ споделиха, че лицето се води с постоянен адрес на територията на Община Ямбол. Въпреки твърденията му, че неговите близки понастоящем живеят в гр. София, лишеният от свобода не е представил писмени доказателства за това. И. К. е информиран от служителите на затворническото общежитие за документите, които е необходимо да приложи към молбите си за преместване на основание чл. 58 от ЗИНЗС.

Във връзка с твърденията на г-н К., че страда от хепатит С, медицинското лице в ЗО „Дебелт“ уведоми, че той наистина е страдал от това заболяване, но е бил подложен на лечение и „отдавна е излекуван от него“.

По повод на оплакванията от лишения от свобода, че не спазват необходимия му хранителен режим в ЗО „Дебелт“, от администрацията на обекта информираха проверяващия екип, че той не е представил медицински документи, които да предписват задължението да спазва определена диета. Според инспектора по социална дейност и възпитателна работа много от лишените от свобода се оплакват от определени ястия като морски храни, приготвяни в кухнята на затворническото общежитие. Оплакванията им се дължат предимно на факта, че не харесват вкуса на риба.

Началникът на ЗО „Дебелт“ отрече твърденията на И. Р. К., че не му се връчват призовките и му изземват документи по делата, за които е призован. Според него проблемът е, че лишеният от свобода не е запознат в какво качество го призовават по съответните дела. Затворническото общежитие няма отношение по този случай.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Относно подадените от г-н К. молби за работа, началникът на общежитието заяви, че към момента на извършваната проверка няма свободни работни места.

От администрацията на ЗО „Дебелт“ намират за основателни твърденията на г-н К., че превозното средство, с което се превозват лишени от свобода, не е в добро състояние.

Във връзка с това, омбудсманът отправя препоръка до главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъдат предприети действия за осигуряване на нови ескортиращи автомобили в затворническото общежитие.

II. Арест Хасково

Последната проверка в Арест - гр. Хасково към РСИН - Хасково от екип на омбудсмана е извършена през м. юли 2023 г.

В резултат от тази проверка, омбудсманът на Република България отправи следните препоръки:

1. Да бъдат предприети спешни ремонтни дейности за подобрене на условията за настанените задържани лица в ареста;
2. В спешен порядък да бъдат предприети необходимите мерки за привеждане на ареста в съответствие с европейските и международни стандарти, като задължително на всички задържани лица бъде осигурен достъп до естествена дневна светлина и свеж въздух;
3. Да бъдат осигурени преводачи, които да съдействат на служителите от РСИН - Хасково в комуникацията им с чужди граждани;
4. Да бъдат предприети спешни действия за борба срещу хлебарки, дървеници и други вредители в ареста.

Екип на омбудсмана отново посети Арест Хасково на 20.03.2024 г. с цел проследяване изпълнението на горепосочените препоръки.

1. Капацитет и брой настанени лица

Арестът разполага общо с 19 помещения за задържани лица и 60 легла, **но при спазване на изискуемата жилищна площ от 4 кв. м. , капацитетът е за 42-ма задържани. Изискуемият по закон капацитет не може да бъде спазен поради големия брой задържани лица.** Към момента на проверката, екипът на омбудсмана констатира пренаселеност в арестните помещения. Поради голямата натовареност на ареста на практика е невъзможно да се спазва предвидения капацитет на база 4 кв.м. В помещенията за задържане могат да бъдат настанени до четирима души, **но при неспазване на предвиденото в ЗИНЗС пространство от 4 кв. м.** При извършване на проверката в обекта бяха настанени **50 лица, от които 10 чужди граждани и 3 жени, всички пълнолетни лица.** Според представена справка от ръководството на РСИН - Хасково през 2023 г. в обекта са били настанени общо **548 души**, а от **01.01.2024 до 20.03.2024 г.**, общият брой на настанените е **169 души.** **Въпреки наличието на значителен брой чужденци в ареста, обектът продължава да няма сключени договори с преводачи, които да съдействат на служителите при комуникацията им с чужди граждани, които не говорят български език.**

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

По повод отправените препоръки при проверката през 2023 г., от ГДИН информираха, че поради близостта на два гранични пункта, засиленият бежански поток и претовареността на ареста, е обсъждан въпросът за изграждане на изцяло нов арест с по-голям капацитет и отговарящ на съвременните изисквания и международни стандарти. **Към момента има изготвен проект на преустройство, но не са осигурени средства за реализирането му.** Паралелно е извършено проучване на подходящи терени в обл. Хасково, на които може да се построи нов арест. Проведени са срещи с представители на дирекция „Регионална инфраструктура на отбраната - отдел Пловдив - сектор Хасково“. Правени са огледи и са проучвани скици на конкретни имоти и въпросът с намиране на имот стои на вниманието на ГДИН.

С оглед на това, омбудсманът на Република България отправя препоръка до министъра на правосъдието да бъдат отпуснати необходимите финансови средства за извършване на преустройство на ареста и евентуалното му преместване в нов обект, за да отговаря на съвременните европейски и международни стандарти.

2. Материално-битови условия

Арестът разполага със специално обособено помещение за настаняване на жени и непълнолетни лица.

В дъното на южния коридор е обособено място за престой на открито на задържаните лица, оборудвано с телефон, на който задържаните лица могат да провеждат лични разговори. Обособено е и малко помещение до входа на обекта, което служи за стая за свиждания с близки на задържаните или с техни адвокати. Към ареста принадлежат още стая на младши инструкторът по охрана, в която се приемат задържаните лица, а също се извършват и медицинските им прегледи, стая за почивка на дежурните, кухненски блок за разливане и съхранение на храната на задържаните лица.

При предходната проверка през 2023 г. проверяващият екип констатира лоши материално-битови условия, изразяващи се в липса на достъп до естествена дневна светлина, наличие на множество вредители, липса на вентилация през летните месеци.

Екипът на омбудсмана констатира, че отправените препоръки при предишната проверка са частично изпълнени. Извършен е освежителен ремонт, като стените на коридорите са преобоядисани. Възглавниците и дюшеците на настанените лица са били подменени. По отношение на наличието на множество вредители, проверяващият екип установи, че популацията им значително е намаляла.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Коридорите, където се намират помещенията за настаняване в Арест Хасково

Наличие на хлебарки в ареста през м. юли 2023 г.

През извършване на проверка през м. март 2024 г.

Последната ДДД обработка против вредители е извършена от лицензирана фирма на 08.01.2024 г.

След прекратяването на договора на ГДИН с лицензираната фирма, служител на арест Хасково е бил обучен за извършване на ДДД обработка. Екипът на НПМ провери склада на ареста и установи, че е осигурено необходимото оборудване и екипировка, които се съхраняват в подходящи условия. Пръска се редовно, като при необходимост се извършват и извънредни пръскания.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Екипировка и оборудване на обучените служители в Арест Хасково за пръскане срещу вредители

Въпреки видимото преодоляване до голяма степен на проблема с вредителите, проверяващият екип установи, че в обекта продължава да има наличие на дървеници, както в помещенията за настаняване, така и по стените на външните коридори. По задържаните лица имаше видими следи от ухапвания.

Ухапване от дървеници

Дървеници по стената на коридора

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В хода на проверката, екипът на НПМ констатира, че килиите продължават да нямат пряк достъп до естествена светлина, като липсата на такава се компенсира чрез допълнително поставени осветителни тела. Продължава да липсва и подходяща система за охлаждане през горещите летни дни.

Омбудсманът като НПМ подчертава, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна дейност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, е в разрез със забраната за подлагане на лишените от свобода и задържаните на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, регламентирана в чл. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

3. Изхранване

Задържаните лица се хранят по три пъти на ден, като храната се осигурява чрез кетъринг от лицензирана фирма.

Предвидени са диетични менюта за задържаните, които поради медицински или други причини спазват определен хранителен режим. Сред задържаните имаше изповядващи ислямска религия. Същите заявиха, че от администрацията на ареста се съобразяват с режима им на постене по случай свещения им месец Рамазан. Задържаните имат също така възможност с лични средства да си осигуряват доставка на допълнителни хранителни продукти отвън.

Видно от предоставените менюта, храната отговоря на необходимия калориен състав, разнообразна е, като съдържа месо, риба, млечни продукти и пресни зеленчуци. Сред задържаните лица нямаше такива, които да изразяват недоволство от предлаганата храна.

4. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от фелдшер, назначен на граждански договор. Същият посещава ареста един път седмично, в зависимост от неговия график и при повикване. Води се задължителната медицинска документация. В регистъра на травматичните увреждания на лишените от свобода и задържаните под стража през 2021 г. са регистрирани 3 случая, през 2022 г. - 2, а за предходната 2023г. – 4 случая. През 2024 г. няма регистрирани случаи.

Медицинското обслужване на задържаните в Арест Хасково лица се извършва и от служебно избрани, чрез РЗОК – Хасково, общопрактикуващи (лични) лекари, в качеството им на здравоосигурени лица, както и при необходимост - от зъболекар, при когото се конвоират извън ареста.

От началото на 2023 г. до момента на извършваната проверка в Арест Хасково не са регистрирани смъртни случаи.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Съгласно представения отчет за дейността на Районна служба „Изпълнение на наказанията“ гр. Хасково през 2023 г. в ареста е регистриран **един случай на опит за самоубийство**. По информация от администрацията на ареста, надзирателите, които са били на смяна в този ден, са открили примка, направена от дреха на леглото на задържания. Той си я бил сложил около врата, но неговия съкилийник му попречил да извърши самоубийство, като сигнализирал надзорно-охранителния състав. Длъжностните лица са предприели незабавни действия за опазване на живота и здравето на задържаното лице. Веднага са повикали екип на Спешна медицинска помощ, който не е установил наличието на видими следи от затягане на примката по врата на лицето. Длъжностните лица информираха, че не са виждали задържания с поставена примка. Същата я заварили оставена на леглото му.

Килии за настаняване на задържани лица в Арест Хасково

Банята в Арест Хасково

III. Арест Свиленград

1. Капацитет и материално-битови условия

Арестът в гр. Свиленград се намира на втория етаж в сградата на РУП, находяща се в гр. Свиленград, ул. „Крайречна“ № 1. Той се състои от коридор с прозорци със западно изложение и пет килии. В началото на коридора откъм северната страна се намира стая на дежурния по арест и командира на отделение, а в дъното на южния край – санитарен възел с баня и тоалетна за задържаните лица.

Помещения за настаняване на задържани в Арест Свиленград

В ареста са обособени отделно помещения за настаняване на жени и помещение за непълнолетни. Към деня на проверката нямаше настанени непълнолетни лица.

Арестът разполага с общо 20 легла (по четири в килия), **но при спазване на капацитета на база 4 кв. м. има само пет места.** През 2023 г. в ареста са били настанени общо **180** лица, а от **01.01.2024 г. до 20.03.2024 г.** общият брой на задържаните е **51** души.

Проверяващият екип установи, че изискуемата по закон минимум жилищна площ от 4 кв.м. не се спазва. Към момента на извършване на проверката в обекта бяха настанени общо **13** задържани пълнолетни лица, от които една жена и четирима чужденци при капацитет на база 4 кв.м. **5** легла.

Обектът не разполага с обособено място за престой на открито на задържаните лица заради ограниченото пространство. Поради тази причина има график за извеждане на задържаните лица за престой в коридора на ареста пред килиите.

Свижданията с близки и срещите с адвокати се извършват в специално обособена стая.

Арест Свиленград разполага с помещение със санитарни възли, в което задържаните лица се къпят два пъти седмично съобразно утвърдения график.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Санитарни помещения в Арест Свиленград

Храната се осигурява чрез кетъринг, като лицата имат възможност с техни лични средства да си набавят допълнително хранителни продукти. Осигурено е диетично хранене за лицата с медицински показания.

Менюто в Арест Свиленград е идентично с това в Арест Хасково. Храната е разнообразна, съдържа плодове и млечни продукти и съдържа необходимия брой калории.

Обработката срещу вредители се извършва от специално обучен служител от ареста в гр. Хасково. Последната ДДД обработка, извършена от лицензирана фирма, е от 08.01.2024 г. Въпреки редовната обработка, в хода на проверката екипът на НПМ установи, че в обекта има наличие на дървеници.

Омбудсманът като НПМ счита, че констатираните проблеми в хода на проверката като пренаселеността в ареста, липсата на място за престой на открито, наличието на вредители в помещенията, са от такова естество, че правят условията в ареста лоши, нечовешки и унижителни. В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ, обръща внимание, че в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража се съдържа изрична забрана за подлагане на осъдените и задържаните лица на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, като е предвиден специален ред за защита при нечовешко, унижително или жестоко отнасяне спрямо лицата, настанени в местата за лишаване от свобода.

По силата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Съгласно ал. 2 на чл. 3 от ЗИНЗС, за нечовешко и унижително отношение се смята, по-специално, и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража.

С оглед на горното, омбудсманът като НПМ препоръчва да бъдат отпуснати финансови средства и да бъде потърсена възможност за преустройство на ареста, за да отговаря на съвременните европейски изисквания.

2. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от фелдшер, който идва от гр. Хасково поне веднъж седмично и в случаите, когато има болен сред задържаните. Води се амбулаторна книга за регистриране на амбулаторните прегледи на задържаните лица, в която за 2024 г. са вписани 4 прегледа, както и медицински справки на задържаните под стража, изговени при приемането. Предоставят се предписаните лекарствени продукти.

Не беше предоставен отделен Регистър на травматичните увреждания на лишените от свобода и задържаните под стража, като според получената информация, документацията за такива случаи се води и съхранява в досиетата на задържаните лица.

В тази връзка, омбудсманът като НПМ препоръчва да бъде създаден и воден отделен регистър, както е в останалите места за задържане.

IV. Арест Елхово

1. Капацитет и материално-битови условия

Екипът на омбудсмана извърши проверка в Арест Елхово към РСИН-Ямбол, ОСИН-Бургас на 21.03.2024 г.

Проверката е извършена по повод на множеството подадени жалби в периода 2023-2024 г. за лоши условия на живот в обекта, както и по повод **извършено самоубийство на 15.02.2024 г. в килия № 6.**

Арест Елхово се помещава на втория етаж от сграда, находяща се на адрес: гр. Елхово, ул. „Александър Стамболийски“ № 49.

Към момента на извършване на проверката в ареста имаше **21** задържани лица, всички от мъжки пол, при общ капацитет на база 4 кв.м. до **30** задържани. От тях имаше **1** непълнолетен и **5**-ма чужденци. В отговор на въпрос от екипа на омбудсмана, от администрацията отвърнаха, че няма ангажирани преводачи, които да им помагат в комуникацията с настанени чужди граждани. Преводачи се ангажират само при извеждане на чужденец за явяването му по съдебно дело.

Обектът разполага с 13 килии и един изолатор за заразно болни. Обособени са помещения за настаняване на непълнолетни, на жени и на чужди граждани. На втория етаж са разположени още: стая на дежурния, за почиващата смяна, баня и тоалетна за НОС, баня за задържаните лица, разливна за съхранение и разпределение на храната на задържаните.

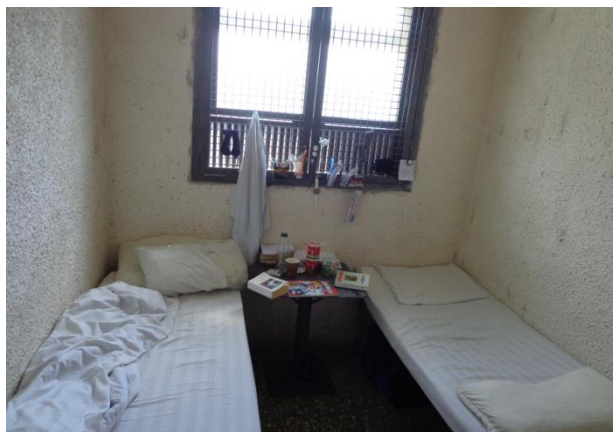
Всяка килия е обзаведена с по две легла, масичка и има самостоятелен санитарен възел (мивка и тоалетна).

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Коридорът, в който са килиите за настаняване на задържани лица

Помещения за настаняване на задържани лица

Санитарни възли в помещенията за настаняване

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Прозорците на всички спални помещения са неотваряеми от съображения за сигурност, като от вътрешната им страна са поставени метални решетки. Проверяващият екип установи, че има достъп на естествена дневна светлина, но няма достатъчно добри условия за проветряне на помещенията за настаняване. Единственото освежаване на въздуха в килиите се извършва чрез вентилационна система. **С оглед на това омбудсманът като НПМ препоръчва да бъдат потърсени възможности за подобряване на условията за проветряване, като при необходимост да бъде извършен ремонт на текущата вентилационна система.**

От администрацията на ареста информираха, че са снабдени с 25 нови дюшеци за леглата на настанените лица. На всеки новозадържан се осигурява комплект постелъчен инвентар. Чаршафите се сменят ежеседмично, като прането и дезинфекцията им се извършва в ареста. Задържаните лица, които не желаят да ползват предоставеното им спално бельо, имат право да получават по време на свиждане или да закупуват с лични средства постелъчен инвентар.

В хода на проверката бяха получени оплаквания от наличието на вредители в помещенията за настаняване, пренасяни предимно от места за лишаване от свобода. Пръскането против вредители се извършва от обучен служител, който е оборудван с необходимите приспособления за това. Хигиената в помещенията е на добро ниво, като съобразно заповедта на директора на ГДИН за вътрешния ред в арестите, хигиената в спалните помещения се поддържа от настанените лица, а в общите помещения – от лишен от свобода след разрешение. При поискване от задържаните лица им се предоставят препарати за дезинфекция в килиите и хигиенни материали.

Арест Елхово разполага с обособено затворено помещение, което се ползва за престой на открито. В него, както и в коридора, където са разположени килиите, са инсталирани стационарни телефони, от които задържаните лица могат да провеждат лични разговори.

Обектът разполага още със стая за свиждания, стая за среща със адвокат, и с перално помещение, оборудвано с пералня и сушилня.

Къпането се извършва по график в наличната на етажа баня с мивки и вградени души. **Проверяващият екип установи, че банята не е в добро състояние. По стените ѝ има следи от зацапвания и на места са налични мухъл и ръжда. С оглед на това, омбудсманът като НПМ препоръчва да бъде извършен освежителен ремонт на помещението.**

Топлата вода се осигурява чрез два външни бойлера. Те работят на ток и имат капацитет от по 500 литра вода. **От администрацията на ареста споделиха, че бойлерите са стари и е необходимо да се сменят. Това констатира при проверката и екипът на омбудсмана. С оглед на това, омбудсманът като НПМ отправя препоръка двата бойлера да бъдат подменени.**

Помещението за каре

Пералня и сушилня в Арест Елхово

Банята в Арест Елхово

Храната за задържаните лица се осигурява чрез външен доставчик, която се предоставя три пъти дневно преди времето за хранене. Разпределението се извършва в специално обособената за това разливна, оборудвана с хладилник за съхранение на храната и кухненски уреди. Храната се изготвя по седмично меню, разнообразна е, със съдържание на месо, риба, млечни продукти, пресни плодове и зеленчуци и е достатъчна като калориен състав съобразно утвърдените от министъра на правосъдието таблици.

Спазват се хранителните диети на задържаните, съобразно техните медицински нужди и вероизповедания.

2. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от фелдшер, който е назначен на служебно правоотношение. Арестът разполага с медицински кабинет, който е оборудван с необходимото за извършване на прегледи и оказване на първа помощ, наличен е шкаф за съхранение на лекарствени продукти. Води се задължителната медицинска документация,

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

както и регистър на травматичните увреждания, в който за 2022 г. има регистрирани 2 случая, за 2023 г. – 1, за 2024 – 1 случай.

Лекарствата за настанените лица се закупуват от фелдшера от аптека в гр. Ямбол.

Медицински кабинет в Арест Елхово

От администрацията на обекта потвърди за извършено самоубийство от задържан на 15.02.2024 г. Починалото лице е било само в килията си и го заварили обесено с примка, направена от чаршаф, окачена за решетката на вентилационната шахта, над санитарния възел. Санитарният възел е отделен от останалата част в килията с масивни тухлени прегради, без врата с отвор за вход, като поради изискването за уединение, надзирателите нямат видимост над този периметър. При извършена проверка от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ е констатирано, че **няма извършени нарушения от страна на служителите**. По случая има образувано досъдебно производство.

**В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ
КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ
СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:**

I. КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО:

- Да бъдат отпуснати необходими финансови средства за извършване на преустройство на Арест - гр. Хасково и Арест - гр. Свиленград и евентуалното им преместване в нови обекти, които да отговарят на съвременните европейски и международни стандарти.

**II. КЪМ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ
НА НАКАЗАНИЯТА“:**

- Да бъде извършен освежителен ремонт в банята на арест Елхово;
- Да се подобрят условията за проветряне в помещенията за настаняване в Арест Елхово;
- Да бъдат подменени външните бойлери на Арест Елхово с нови;
- В Арест - гр. Свиленград да се води отделен Регистър на травматичните увреждания;
- Да бъдат поставени във всички места за лишаване от свобода и в обектите за настаняване на задържани лица по реда на НПК на общодостъпно място информация за правото на безплатна правна помощ;
- Да бъдат предприети действия за осигуряването на преводачи, които да съдействат на служителите при комуникацията им с чужди граждани, настанени в арестите към ОСИН-Бургас.